

УДК 633.39

Код UPOV: BELLA_VAR

Методика

проведення експертизи сортів белардіохлої фіолетової
(*Bellardiochloa violacea* (Bell.) Chiov.) на відмінність, однорідність та стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Bellardiochloa violacea* (Bell.) Chiov.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 0,1 кг.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 **Тривалість експертизи.** Експертиза повинна тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 **Місце експертизи.** Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 **Умови для проведення експертизи.** Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 **План експертизи.** Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин розділених на два чи більше повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,15 м.

3.5 **Метод дослідження.** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 Кількість рослин / частин рослин. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 25 рослин або частин 25 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 25 рослин або частин 25 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 Експертиза на відмінність

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 Експертиза на однорідність

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 Експертиза на стабільність

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабо варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в

комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Волоть: за щільністю (ознака 6);
- Колосок: кількість квіток (ознака 9);
- Нижня колоскова луска: форма верхівки (ознака 12).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами рекомендовано висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливають;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів белардіохлої фіолетової

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (+) QN	Рослина: за висотою MG 2	низька середня висока	3 5 7	
2. (*) PQ	Листок: за формою VS 2	щетиноподібний згорнутий	1 2	
3. (+) QN	Листок: діаметр MS 2	малий середній великий	3 5 7	
4. QL	Листок: характер нижнього боку VS 2	гладенький шерехатий	1 2	
5. (*) QN	Листок: інтенсивність опушення верхнього боку VS 2	слабка помірна сильна	3 5 7	
6. (*) QL	Волоть: за щільністю VS 2	нещільна помірно щільна щільна	3 5 7	
7. (+) QN	Колосок: за довжиною MS 3	короткий середній довгий	3 5 7	
8. QN	Колосок: інтенсивність зелено-фіолетового забарвлення колоскових лусок VS 2	слабка помірна сильна	3 5 7	
9. (*) (+) QN	Колосок: кількість квіток MS 2	мала середня велика	3 5 7	
10. (+) QN	Квітка: за розміром MS 2	мала середня велика	3 5 7	
11. (+) QN	Колоскова луска: кількість жилок MS 2	мала середня велика	3 5 7	

1	2	3	4	5
12. (*) PQ	Нижня колоскова луска: форма верхівки VS 3	остюкоподібна короткий остюк	1 2	
13. (+) QN	Квіткова луска: кількість жилок MS 2	мала середня велика	3 5 7	
14. QN	Волоть: інтенсивність шерехатості гілочок VS 3	слабка помірна сильна	3 5 7	
15. (*) (+) QN	Рослина: початок цвітіння MS 2	ранній середній пізній	3 5 7	
16. (+) QN	Рослина: час плодоношення MS 3	ранній середній пізній	3 5 7	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів белардіохлої фіолетової

Коди фаз розвитку рослин сорту, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Фази розвитку
1	Колосіння
2	Цвітіння
3	Плодоношення

Загальний вигляд

До 1. Рослина: за висотою, см.

Низька – до 30, середня – 30–50, висока – понад 50.

До 3. Листок: діаметр, мм.

Малий – до 0,5; середній – 0,5–0,7; великий – понад 0,7.

До 7. Колосок: за довжиною, мм.

Короткий – до 6, середній – 6–8, довгий – понад 8.

До 9. Колосок: кількість квіток, шт.

Мала – до 3, середня – 3–5, велика – понад 5.

До 10. Квітка: за розміром, см.

Мала – до 0,5; середня – 0,5–0,8; велика – понад 0,8.

До 11. Колоскова луска: кількість жилок, шт.

Мала – 1, середня – 2, велика – 3.

До 13. Квіткова луска: кількість жилок, шт.

Мала – 1–2, середня – 3–4, велика – понад 4.

До 15. Рослина: початок цвітіння, місяць.

Ранній – травень, середній – червень, пізній – липень.

До 16. Рослина: час плодоношення, місяць.

Ранній – червень, середній – липень, пізній – серпень.

9. Література

1. Определитель высших растений Украины. – К.: Фитосоциоцентр, 1999. – С. 41.
2. Плантиум: определитель растений on-line / *Bellardiochloa violacea* (Bell) Chiov. // Описание таксона. – www.plantarium.ru.